

■ Οί 7.976 Ήρωες του Έπους του '40: ακόμη περιμένουν

Ανεκπλήρωτο Χρέος*

Η Χειμαριώτισσα Έρμιόνη Μπρίγκου,
ή «Μάνα τῶν Πεσόντων»

Ακούγοντας κανείς την λέξη χρέος στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, δὲν μπορεί παρὰ νὰ σκεφτεῖ δανειστές, περικοπές, λιτότητα, προαπαιτούμενα. **Τὸ** μυαλό μας ἔνα ἔθνικὸ χρέος ἀναγνωρίζει, σὲ δισεκατομμύρια εὐρώ.

Ἐτσι φτάσαμε νὰ γιορτάζουμε τὴν Ἐθνικὴ Ἐπέτειό μας, 75 χρόνια μετὰ τὸ ἔπος τοῦ '40 [2015] στὰ Βορειοηπειρωτικὰ βουνά, μὲ καμάρι καὶ λεβεντιά, ἀλλὰ μὲ τοὺς Ἡρώες μας ἄταφους, σκορπισμένα ὅστᾳ στὰ χωράφια καὶ στοὺς πρόχειρους ὀμαδικοὺς τάφους, ἄκλαυτους ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς, χωρὶς νὰ τοὺς ἀνάψουμε κεριά, νὰ τοὺς κάψουμε λιβάνι.

Οί 7.976 στρατιῶτες, ποὺ ἔπασαν ἡρωικὰ μαχόμενοι στὴν Βόρειο Ἠπειρο, ζητοῦν ἀναγνώριση καὶ αἰωνία ἀνάπαυση στὰ ἡρωικὰ χώματα.

***

Παραμονές τῆς 28ης Ὀκτωβρίου [τοῦ 2015], στὴν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πολεμικοῦ Μουσείου, ὁ πρῶην Ὑπουργὸς Γεώργιος Σούρλας, παρουσίασε τὸ δεῦτερο βιβλίο του γιὰ τὸ θέμα τῶν πεσόντων στὸ **Ἔπος τοῦ '40**, μὲ τίτλο: «Τὸ ἔθνικὸ χρέος πρὸς τοὺς ἄταφους ἥρωες

του 1940» (έκδόσεις Λιβάνη).

Ο κ. Σούρλας, επί 8 έτη, προσπαθεί και με το πρώτο βιβλίο του για το ίδιο θέμα, αλλά και με έκστρατειες ενημέρωσης εδώ, στην Αλβανία και το έξωτερικό, να πετύχει την δημιουργία **στρατιωτικῶν νεκροταφείων** τῶν Ἡρώων μας στα μέρη τῆς Β. Ἠπείρου, ἐκεῖ ὅπου ἔπεσαν θυσιαζόμενοι.

Οἱ Ἡρώες μας ἀκόμη περιμένουν. Στὸ ὕψωμα 731, τὸ ἐπονομαζόμενο «ἄλλες Θερμοπύλες» καὶ γύρω ἀπὸ τὴν Τρεμπεσίνα. Στὶς Βουλευαράτες μὲ τοὺς 59 τάφους καὶ τὰ 150 ὀστεοφυλάκια, στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κλεισούρας μὲ τοὺς πρόχειρα ἐνταφιασμένους στρατιῶτες μας. Λίγο πιο ἔκει, ἄλλοι 400 περιμένουν σὲ ἕναν ὁμαδικὸ τάφο στὰ χωράφια. Στὸ Δέλβινο, στὶς αὐλὲς τῶν Χειμαρριωτῶν, στὰ χωράφια καὶ τὰ ὑψώματα, **περιμένουν...**

Ἀρωγοὶ στὴν προσπάθεια, ἡ Ἑνωσὴ Συγγενῶν Πεσόνητων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Αλβανίας κ. Ἀναστάσιος, ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς πολιτικῆς καί, φυσικά, οἱ Χειμαρριῶτες πού μὲ ἀγωνία κραυγάζουν: «Ἐλάτε νὰ σᾶς δεῖξουμε τοὺς τάφους πὸ ἔχουμε ἐντοπίσει, ὅσο εἴμαστε ἀκόμη ἐν ζωῇ...».

Στὸ μεταξύ, μιὰ πρώτη συμφωνία μὲ τὴν Αλβανία ἔχει ὑπογραφεῖ ἀπὸ τὸ 2009, ὑπὸ τὴν ἀπειλή, ὅτι ἡ Ἑλλάδα θὰ προβάλλει βέτο στὶς διαπραγματεύσεις γιὰ τὴν ἔνταξή της στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσὴ. **Ἡ** συμφωνία κυρώθηκε ἀπὸ τὴν Αλβανικὴ Βουλὴ τὸ 2010, ἡ Μεικτὴ Ἐπιτροπὴ συνῆλθε μιὰ φορὰ τὸ 2012 καὶ ἔκτοτε δὲν ὑλοποιήθηκε τίποτε.

Τὸ ἐθνικὸ χρέος παραμένει.

* * *

Ὅμως, οἱ Χειμαρριῶτες γιὰ 74 χρόνια κάνουν τρισάγια στοὺς τάφους τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν πὸ ἐκεῖνοι ἔθαψαν, παρὰ τοὺς διωγμοὺς πὸ ὑπέστησαν καὶ γιὰ αὐτὸ.

Στὸ πρόσωπο τῆς Ἑρμιόνης Μπρίγκου, τῆς «**μάνας τῶν πεσόνητων**», τιμῶνται ὅλοι οἱ Χειμαρριῶτες πὸ δὲν ξέχασαν τὸ χρέος τους καὶ δὲν καταδέχτηκαν ποτὲ νὰ κάνουν «ἀπόσβεση» μὲ ὅποιοδῆποτε ἀντάλλαγμα.

Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Σούρλα εἶναι ἀφιερωμένο στὴν **83χρονη**, σήμερα, **Ἑρμιόνη Μπρίγκου**, πὸ ζεῖ ἀπομονωμένη στὸν οἰκισμὸ

Βάνοβα τῆς Χειμάρρας, στους πρό-
ποδες τοῦ ὄρους Σκουτάρι.

Χειμάρρα.

Ἐκεῖ, στήν αὐλή τοῦ πατρικοῦ σπι-
τιοῦ, ὁ πατέρας τῆς, Ἰωάννης Μπρίγ-
κος, ἔθαψε 6 στρατιῶτες ἀπό τούς
14 πού φρόντιζε ἡ οἰκογένεια στίς
μάχες τοῦ '40-'41.

Ἡ κυρά-Ἐρμιόνη ἦταν τότε **9 χρονῶν**. Παρά τήν ἡλικία
τῆς, καί τρόφιμα καί πυρομαχικά κουβάλησε, καί σκοπιὰ
ἔκανε. **Σ**ήμερα, πού τὰ παιδιά τῆς ἔχουν σκορπίσει, ζεῖ μέ
τήν ἀνάμνηση αὐτῶν τῶν παλικάριῶν πού τὰ θεωρεῖ **δικά**
τῆς παιδιά καί τούς μιλά ὀλημερίς.

Ὁ πατέρας τῆς φύτεψε ἀγριοαχλαδιές πάνω ἀπό τούς
τάφους γιά νά μὴ φαίνονται καί ποτέ δὲν ἀποκάλυψε στίς
 Ἀλβανικὲς Ἀρχές πού βρισκόνταν,
παρ' ὅλο πού πῆγε 5 φορές φυλακὴ καί
ἐξορία. **Μ**ετὰ τὸν θάνατό του, ἄφησε
τὰ ὀνόματά τους, καί τό... χρέος γιά
τήν φύλαξη τῶν τάφων, στήν κόρη του
Ἐρμιόνη.

Ἡ σεβάσμια γερόντισσα ταξίδεψε στήν Ἀθήνα γιά νά
παρευρεθεῖ στήν ἐκδήλωση-ψήφισμα γιά τὸ ἀνεκπλήρωτο
χρέος τοῦ «θάπτειν τούς νεκρούς».

Μὲ μαῦρα ροῦχα, ἄσπρα μαλλιά, λιτὴ καί πένθιμη, ὅπως
ὅλες οἱ Βορειοηπειρώτισσες, εἶπε δυὸ λόγια μεστὰ ἀπὸ σο-
φία καί τελείωσε μὲ τὴ φράση:

**«αὔριο πρωῖ-πρωῖ γυρίζω στήν πα-
τριδα γιά νά πῶ στὰ “παιδιά” μου τι
ἔγινε ἐδῶ καί νά τούς ἀνάψω τὸ καν-
τήλι».**

Ἐκείνη ἐξυπηρετεῖ ἀκόμα τὸ χρέος πού ἀναγνωρίζει, ὅτι
ἔχει πρὸς τὴν Πατρίδα. **Ἐ**μεῖς τί κάνουμε;

(*) Ἐφημερ. «Ἐστία», 20.10.2015. Τῆς Δημοσιογράφου Μαρίας Μπαλοδή-
μου. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.